

Dimitrije Zakić, Aleksandar Savić, Aleksandar Radević, Marina Aškračić

**PRAKTIKUM ZA VEŽBE I REPETITORIJUM
IZ GRAĐEVINSKIH MATERIJALA 2**

Beograd, 2016.

Dimitrije Zakić, Aleksandar Savić, Aleksandar Radević, Marina Aškračić

**PRAKTIKUM ZA VEŽBE I REPETITORIJUM IZ
GRAĐEVINSKIH MATERIJALA 2**

Tgegp/gpvk
O kj ckm'O vtcxrlqx
F tci kcc"lgxvk "

Izdavač
Akademska misao, Beograd

Štampa
Akademska misao, Beograd

Tiraž
400 primeraka

ISBN 978-86-7466-839-3

Predgovor

Osnovna namena *Praktikuma za vežbe i repetitorijuma iz Građevinskih materijala 2* je da omogući studentima odgovarajuću pripremu i uspešno praćenje laboratorijskih vežbanja iz ovog predmeta. Takođe, ovaj Praktikum treba da im pomogne u procesu razumevanja i savladavanja gradiva koje se obrađuje na predavanjima i, konačno, da im posluži kao polazna osnova za pripremu i polaganje ispita iz Građevinskih materijala 2.

Sadržaj *Praktikuma* neposredno je vezan za program nastave na predmetu Građevinski materijali 2, koji se na Građevinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu sluša tokom trećeg semestra u okviru druge godine osnovnih studija.

Praktikum je koncipiran tako da prvih pet vežbi pokriva oblasti projektovanja sastava i ispitivanja svojstava svežeg i očvrslog betona (destruktivna i nedestruktivna ispitivanja). Nakon toga, slede dve vežbe koje se bave problematikom čelika (fizičko-mehanička svojstva i tehnološka ispitivanja), jedna vežba koja se bavi drvetom i materijalima na bazi drveta, i konačno, poslednja vežba koja tretira ugljovodonična veziva i polimere (odnosno plastične mase).

Sve vežbe sastoje se iz uvodnog (teorijskog) dela, posle koga sledi praktični deo - u koji se unose rezultati laboratorijskih ispitivanja. Na kraju su data pitanja za vežbu i računski primeri koje studenti treba samostalno da rešavaju - na za to priloženim listovima.

Praktikum takođe sadrži kratke definicije i objašnjenja u vezi sa svojstvima građevinskih materijala, sve neophodne formule, kao i opis metodologije pojedinih ispitivanja, praćen odgovarajućim crtežima, skicama i/ili fotografijama laboratorijske opreme.

Sve vežbe su tako koncipirane da se, uz redovno praćenje predavanja i izvesne manje pripreme, mogu završiti na samom času. Eventualno, studenti mogu naknadno (kao domaći zadatak), da dovrše rešavanje numeričkih primera koji se nalaze na kraju svake vežbe.

Prisustvo vežbama iz predmeta Građevinski materijali 2 je obavezno, a studenti po završetku vežbanja (u dogovoru sa svojim asistentom), predaju *Praktikum* na detaljan pregled i ocenjivanje.

Na kraju, autori žele da izraze veliku zahvalnost recenzentima, prof. dr Mihailu Muravljovu i prof. dr Dragici Jevtić, na stručnoj pomoći, veoma korisnim sugestijama i dragocenim savetima tokom pisanja i tehničke pripreme ovog *Praktikuma*.

Autori

S A D R Ž A J

1.	PROJEKTOVANJE BETONSKIH MEŠAVINA	
1.1.	Uvod	1
1.2.	Izbor komponentnih materijala	2
1.3.	Određivanje najkrupnijeg zrna agregata	3
1.4.	Određivanje količine vode	4
1.5.	Određivanje vodocementnog faktora	5
1.6.	Određivanje količine cementa	6
1.7.	Određivanje količine agregata	6
1.8.	Usvajanje granulometrijskog sastava agregata	7
1.9.	Određivanje učešća pojedinih frakcija u mešavini	8
1.10.	Prethodna ispitivanja	8
	Laboratorijska ispitivanja	9
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	10
	Pitanja – Vežba 1	12
	Zadaci – Vežba 1	13
2.	SPRAVLJANJE BETONA. ISPITIVANJE SVOJSTAVA SVEŽE BETONSKE MASE I IZRADA UZORAKA ZA ISPITIVANJE BETONA	
2.1.	Uvod.....	17
2.2.	Spravljanje betona.....	17
2.3.	Ispitivanje konzistencije sveže betonske mase	18
2.4.	Određivanje zapreminske mase svežeg betona.....	24
2.5.	Određivanje sadržaja vazduha u svežem betonu	25
2.6.	Ispitivanje vremena vezivanja betona	26
2.7.	Određivanje temperature svežeg betona.....	27
2.8.	Izrada i nega uzoraka za ispitivanje očvrsllog betona	28
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	30
	Pitanja – Vežba 2	31

	Zadaci – Vežba 2	32
3.	STRUKTURA OČVRSLOG BETONA. FIZIČKO-MEHANIČKA SVOJSTVA BETONA. MARKA BETONA	
3.1.	Struktura očvrslog betona	37
3.2.	Fizička svojstva betona	38
3.3.	Mehanička svojstva-čvrstoće betona	40
3.4.	Marka, klasa i vrsta betona. Klasa čvrstoće betona (SRPS EN 206-1). Dokazivanje marke betona (Pravilnik BAB-87)	44
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	48
	Pitanja – Vežba 3	49
	Zadaci – Vežba 3	50
4.	ISPITIVANJE I OCENA ČVRSTOĆA BETONA U KONSTRUKCIJI (IN SITU)	
4.1.	Uvod.....	54
4.2.	Metode sa razaranjem	55
4.3.	Metode bez razaranja	57
4.4.	Aproksimacija krivih	62
	Laboratorijska ispitivanja	63
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	64
	Pitanja – Vežba 4	67
	Zadaci – Vežba 4	68
5.	DEFORMACIONA SVOJSTVA BETONA – MODUL ELASTIČNOSTI. ZAPREMINSKE DEFORMACIJE BETONA (SKUPLJANJE I BUBRENJE). TEČENJE BETONA	
5.1	Uvod	73
5.2	Određivanje modula elastičnosti betona pri pritisku	73
5.3	Određivanje zapreminskih deformacija betona	78
5.4	Određivanje tečenja (puzanja) betona	81
	Pitanja – Vežba 5	85
	Zadaci – Vežba 5	86
6.	MEHANIČKA SVOJSTVA ČELIKA (ISPITIVANJE ČELIKA ZATEZANJEM, GRANICA TEČENJA, MODUL ELASTIČNOSTI)	
6.1	Uvod	91

6.2	Uticaj sadržaja ugljenika na mehanička svojstva čelika	91
6.3	Primena čelika u građevinarstvu	92
6.4	Ispitivanje čelika zatezanjem	96
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	105
	Pitanja – Vežba 6	107
7.	MEHANIČKA SVOJSTVA ČELIKA . ISPITIVANJE TVRDOĆE ČELIKA I ŽILAVOSTI PRI UDARU. TEHNOLOŠKA ISPITIVANJA ČELIKA	
7.1	Uvod	108
7.2	Ispitivanje tvrdoće čelika.....	108
7.3	Ispitivanje žilavosti pri udaru	111
7.4	Tehnološka ispitivanja čelika	112
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	117
	Pitanja – Vežba 7	118
	Zadaci – Vežba 7	119
8.	DRVO I MATERIJALI NA BAZI DRVETA. ISPITIVANJE FIZIČKO- MEHANIČKIH SVOJSTAVA DRVETA	
8.1	Uvod	124
8.2	Ispitivanje fizičkih svojstava drveta	125
8.3	Ispitivanje mehaničkih svojstava drveta	127
	Rezultati laboratorijskih ispitivanja	133
	Pitanja – Vežba 8	134
	Zadaci – Vežba 8	135
9.	UGLJOVODONIČNA VEZIVA I MATERIJALI. POLIMERI I PLASTIČNE MASE	
9.1	Ugljovodonična veziva i materijali.....	140
9.2	Polimeri i plastične mase	145
	Pitanja – Vežba 9	155
	Literatura	158